

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/12/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8811209154
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8811209154.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu: Československá obchodní banka, a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5, Česká republika, IČO: 00001350, zast. Mgr. Romanom Ambrožom, advokátom, Mikulášska 29, 811 01 Bratislava, proti žalovanej: Z. F., nar. XX.XX.XXXX, K. W. XX/XXX, B. K. I., štátny občan SR, o zaplatenie 160.245,09,- Kč s prísl., o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 10C 48/2012-103 zo dňa 18. 6. 2013 jednohlasne takto

rozhodol:

Z r u š u j e sa rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia sa vec v r a c i a súdu I. stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Československá obchodní banka, a.s. (ďalej aj „žalobca“, príp. „banka“) na základe zmluvy z 29.4.2008 poskytla pani Z. F. (ďalej aj „žalovaná“) v pobočke v T. Z. v E. republike spotrebiteľský úver 100.000,- Kč. Splácanie bolo dohodnuté na 84 mesačných splátok po 1863,00,- Kč. V čase poskytnutia úveru žalovaná pracovala v spoločnosti AVEX v T. Z..

2. Žalovaná úver riadne splácala. Koncom roka 2008 prišla o prácu a úver prestala splácať. Banka uplatnila na súde 160.245,09,- Kč, ktoré špecifikovala ako nesplatenú časť istiny úveru 94.534,69,- Kč, zmluvný úrok ku dňu vyčíslenia 6.9.2011 vo výške 36.778,10,- Kč, úrok z omeškania ku dňu vyčíslenia 26.920,93,- Kč, dlžné poplatky 2011,37,- Kč. Banka uplatnila aj do budúcnosti zmluvný úrok 13,90% p.a. z čiastky 96.546,06,- Kč do zaplatenia, ďalej do budúcnosti úrok z omeškania 15% z čiastky 96.546,06,- Kč od 7.9.2011 do zaplatenia.

3. Žalovaná dáva vinu za prepustenie z práce hospodárskej kríze. Uviedla, že sa dostala do stavu hmotnej núdze, poberá len 62,50 Eur a nemá prostriedky na splátky. Uviedla, že by zvládla splátky po 10 Eur mesačne a navrhla súdu povolenie takýchto splátok.

4. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej aj „prvostupňový súd“) rozsudkom uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi 131.812,79,- Kč a k tomu 9,25% p.a. úrok z omeškania od 21.3.2009 do zaplatenia zo sumy 94.534,- Kč, tiež zmluvný úrok 13,90% p.a. zo sumy 96,546,06,- Kč od 7.9.2011 do zaplatenia a trovy za poplatok 385,50 Eur a trovy advokáta 1.192,06 Eur. V rámci istiny (131.812,79,- Kč) súd priznal nesplatenú časť úveru 94534,69,- Kč, zmluvný úrok 36.778,10,- Kč a poplatok 500,- Kč. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

5. Prvostupňový súd povolil žalovanej splátky po 825,- Kč pod hrozbou straty výhody splátok.

6. Žalovaná v odvolaní opätovne argumentuje, že stav núdze nezavinila. Namietala výšku zostatku nesplateného istiny vzhľadom na splatenie 14.904,- Sk, žiadala nepriznať úroky z omeškania a trovy advokáta označila za neprimerané. Nesúhlas vyjadrila aj s poplatkami.

7. Banka v odvolaní navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť v podstate s argumentáciou, že žalovaná neuviedla žiadne nové skutočnosti.

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec bez nariadenia pojednávania podľa zásad upravených v § 214 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie rozsudku, ani na jeho zmenu.

9. Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom o použití českého práva. Správne tiež postupoval, ak priznal nevrátené peňažné prostriedky, úroky za úver do splatnosti a tiež aj sankciu za omeškanie v podobe úrokov z omeškania v súlade s administratívnym stropom. Skutočnosť, že sa žalovaná v dôsledku ekonomickej krízy dostala do stavu hmotnej núdze, ju nezaväzuje jej záväzku, i keď nezavinený stav hmotnej núdze nie je irelevantný (viď. odôvodnenie v ďalšej časti).

10. Na druhej strane odvolací súd s odkazom na svoju skoršiu judikatúru sa nestotožňuje s prvostupňovým súdom pri priznávaní úrokov za úverové prostriedky po splatnosti úveru nad dohodnuté úverové obdobie (napr. rozsudok vo veci 6Co 182/2011).

11. Odvolací súd už v minulosti vyslovil právny názor, že po splatnosti úveru má veriteľ právo na primeranú sankciu za porušenie záväzku splácať úver. Požiadavku primeranej sankcie nemusí napĺňať pritom len zákonný úrok z omeškania. Nesmie sa však obchádzať zákonný limit úrokov z omeškania.

12. Zmluvná konštrukcia, ktorá sleduje úroky z omeškania vo väčšom rozsahu nad administratívny strop, je obchádzaním zákona. Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že úver je odplatným právnym úkonom. Odplatu (cenu) predstavujú spravidla úroky. Zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky (§ 487 Obchodného zákonníka).

13. Kauza úverového právneho vzťahu spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov a do vrátenia peňažných prostriedkov má dlžník (prijímateľ úveru) platiť úroky. Účastníci úveru pritom nemusia dohodnúť čas, na ktorý sa úver poskytuje (úverové obdobie); v takom prípade vzniká právo na úroky až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov (porov. Štenglová/Plíva/Tomsa a kol., Obchodní zákonník, komentár 9. vydání C.H.BECK str. 1153). Úverové obdobie, teda čas, na ktorý sa peňažné prostriedky poskytujú, medzi podstatné náležitosti úveru nepatrí. Pokiaľ však si účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby (do splatnosti úveru) nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide o odlišný inštitút oproti odplatným úrokom a ten má sankčnú povahu. Jeho typickým znakom v občianskoprávných veciach je jeho administratívny strop (limit).

14. Podľa § 517 ods. 2 (č) Občianskeho zákonníka ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Za čas po splatnosti úveru teda má veriteľ právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj právna konštrukcia navýšenia úrokov z omeškania o úroky za úver, napríklad zmluvnou podmienkou o platení úrokov za úver do zaplatenia aj po splatnosti úveru, a teda počas omeškania.

15. Úverové obdobie nie je podstatnou zložkou úveru, ale pokiaľ sa úver podmieňuje úverovým obdobím, zákonite nastáva zmluvne dohodnutá splatnosť úveru a ku dňu splatnosti má dlžník povinnosť zaplatiť úver a úroky (odplatné úroky, cena). Podľa predmetnej zmluvy žalobca predformuloval žalovanému spotrebiteľovi klauzulu, podľa ktorej má žalovaný platiť po splatnosti, a teda po vzniku omeškania nielen úroky z omeškania, ale ďalej aj odplatné úroky a ako keby ďalšiu cenu úveru. Tak sa neprípustne dostáva zmluva do rozporu so zákonom, pretože dochádza k prevýšeniu zákonom stanovenej výšky úrokov z omeškania.

16. Môžu existovať pochybnosti, či takouto konštrukciou ide o obchádzanie zákona alebo priamo o rozpor so zákonom. Vzhľadom na evidentné prekročenie zákonného limitu odvolací súd zastáva názor, že nejde len o pravidlo, ktoré samo osebe nie je porušením zákona, ale že ide o priamy rozpor so

zákonom. Úroky z omeškania predstavujú zákonný nárok a limit je explicitne upravený. Podľa zmluvných podmienok k neprípustnému prevýšeniu zákonného limitu v rozpore s § 517 ods. 2 čOZ dochádza momentom splatnosti úveru. Z obsahu spisu nebolo možné urobiť záver, že by zmluvné úroky po splatnosti menili svoju povahu na taký inštitút práva, ktorý by popri úrokoch z omeškania obstál. Ak preto žalobca v odvolaní argumentuje tým, že mu zmluva umožňuje uplatňovať súčasne tak úroky, ako aj úroky z omeškania z jednej a tej istej istiny, v tejto časti je zmluva pre rozpor so zákonom neplatná (§ 39 OZ).

17. Išlo by o úroky 23,15% (13,90% úroky + 9,25% úroky z omeškania) a aj uvedená konštrukcia indikuje zámer veriteľa dosiahnuť vyššiu sankciu, než akú predstavujú úroky z omeškania. Odplatné úroky však sankčnú povahu nemajú a uvedená konštrukcia je v rozpore s ratio legis tak úrokov, ako aj úrokov z omeškania a je preto neprijateľná. Uvedený záver platí aj za stavu, že ustanovenia § 502, § 503 Obchodného zákonníka majú dispozitívnu povahu. Možno sa teda od nich zmluvne odchyliť, ale len v rámci zákona a ratio legis zákonných inštitútov. Ustanovenie § 55 ods. 1 OZ(č) neumožňuje nevýhodnejšie dojednanie, než aké upravuje Občiansky zákonník a ten považuje vyššie úroky z omeškania, než aké upravuje § 517 ods. 2 OZ za nedovolené. Pokiaľ žalobca „ponížil“ úroky z omeškania na 9,25%, ani tým neospravedlnil neprípustné prekročenie úrokov z omeškania o odplatné úroky. Odvolací súd pripomína rozsudok SDEÚ C-618/10 Banco Espanol, podľa ktorého neprijateľnú zmluvnú podmienku meniť do prijateľnej podoby je neprípustné a v rozpore s cieľom čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/134 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

18. Prvostupňový súd sa nevyrovnal s otázkou obchádzania zákonného limitu pri úrokoch z omeškania ich navýšovaním o úroky za úverové prostriedky „do zaplata“ a neuviedol ani relevantné normy českého práva. Zmluvná klauzula, ktorá umožňuje takéto obchádzanie zákona pritom spĺňala predpoklady na jej vyhlásenie za neprijateľnú (porov. rozsudok KS v Prešove vo veci SMART Capital 18Co 109/2011).

19. Prvostupňový súd správne zohľadnil veľmi nepriaznivú sociálnu situáciu žalovanej, keď povolil splátky. Výška splátok je však na úkor presvedčivosti (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ak ich žalovaná nedokáže naplniť. Takéto opatrenie súdu sa miňa svojmu účinku. Žalovaná jasne naznačila výšku splátok, ktoré dokáže zvládnuť a vzhľadom na jej príjem cca 60 Eur je táto výška úplne pochopiteľná.

20. Prvostupňový súd nepoužil rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-618/10 Banco Espanol, ak modifikoval výšku poplatku.

Z uvedených dôvodov odvolací súd zrušil rozsudok a vec sa vracia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.). Úlohou súdu bude uviesť rozhodné české hmotné právo a v zmysle vysloveného právneho názoru oddeliť časť úrokov za úver, ktoré spôsobujú obchádzanie zákonného administratívneho stropu pri úrokoch z omeškania. Vzhľadom na neprijateľnosť zmluvnej podmienky vysloví neprijateľnosť klauzuly vo výroku rozsudku (§ 153 ods. 4 O.s.p.). Pri rozhodovaní o poplatku bude aplikovať judikatúru Súdneho dvora C-618/10. Povolenie splátok musí pritom odzrkadľovať reálnu situáciu žalovanej, do ktorej sa dostala bez vlastného zavinenia v dôsledku hospodárskej krízy. Rozhodne aj o trovách odvolacieho konania vrátane odmeny advokáta vrátane ex offo aplikácie ust. § 150 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.